

eksekutivnih dražeb kmetskih posestev in koliko menj jih je zdaj.

Zato znova kličemo rōdoljubom: Ustanavljajte posojilnice, kjer jih še ni. Koristili bode narodu po dvojnem potu. Kdor ima na razpolago gotovino, bode vedel, kje varno naložiti svoj denar. Poštenu in zaupanja vredni mož pa bode našel v sili pomoč pri domačem denarnem zavodu. Vsaka slovenska posojilnica je narodna trdnjava. „Zadruga“.

Zdravje človeško in toplice.

1. V toplice. — „Kam?“ — „V toplice!“ Tako kratko in jedrnato slišiš pogostokrat dva štajarca se pogovarjati, ko sta spravila žito in pšenico ter vsejala ajdo. V avgustu je poletno delo končano, jesensko se pa še ni pričelo, tedaj ima kmet najbolj časa, nabaše si sodček vina, nakuha in napeče velike kose mesa in napravi dobrega pšeničnjaka. Na veliki voz napravi se šotor, naloži se sena za konje, luka za prodajo, da je kaj trošiti, povprek pa ljudi, bolnih in zdravih, otrok in starih, kolikor jih le gre na voz. Tako se včasih pomika cela vrsta belih šotorov po lepi cesti mimo Zavrča, skozi „Varožljn“ v toplice. Tako so bili vajani naši starodavni predniki, tako je še sedaj.

2. Zgodovina Varaždinskih toplic. — Ne čudite se! Te toplice stale so že gotovo 300 let pred Kr. rojstvom. To povejo stari rimski kameni, ki so jih našli v zemlji, in kdor jih zna prebrati, se lahko sam prepriča.

Imenovale so se tedaj Aquae Jassae, t. j. vode jasovske. Jassi so bili, kakor Plinij (Hist. natur. III. 28) poroča, tedajšnji prebivalci Panonije ob Dravi. In sicer je te toplice postavilo mesto Ptuj. Visoko nad vodom v veliki vrt ste že gotovo opazili, ki ste bili tam, vzdani stari rimski kamen. Napisano je:

NIMPHIS AVG. SACR.

RESPUBLICA POET. MANDANTE

L. TVLLIO TVSCO LEG. AVG. PR. PR.

CVRANTE T. CEMNIO RVFINO. PROC.

AVGG.

Bere se tako:

Nymphis Augustis sacrum (vovit) Republica Poetoviensis Mandante Lucio Tullio Tuscō legato augustorum, propraetore, curante Tito Gemnio Rufino procuratore augustorum.

Prestavi se tako:

„Vzvišenim nimfam svetišče (posvečuje) mesto Ptuj, na povelje Lucija Tulija Tuska, cesarskega poslanca in propretora, oskrbel je delo Tit Gemnij Rufin cesarski finančni uradnik.“

V mestu Ptuj bila je namreč nameščena cela 13. legija (ali regiment). Zdravit so se hodili v toplice mnogi vojaški častniki, kar

dokazujejo izkopani rimski kameni, kjer se bere, da se ta ali oni zahvaljuje nimfam za doseženo zdravje.

Pozneje je toplice uničil požar, ali car Konstantin (306—335 po Kr. r.) jih je dal zopet lepo pozidati.

Ko je propalo rimsko cesarstvo, propale so tudi toplice. Svojevoljno je razlival mogočni vrelc čez podrtje razvaline mesta, ter z žveplom in ilovico do 2 metra visoko zakril in duplje spolnil. Tako si je studenec sam znal ohraniti ostanke svoje slave, da jih niso divja ljudstva popolnoma vničila.

Do 12. stoletja ni sluha več o toplicah. Ban Aleksij (1110—16) je po smrti svojega sina sporočil kraj in cerkvo topliško kapiteljnu in kanonikom Zagrebačkim. Večkrat se jim je hotel vzeti vrelci studenec in trg, ali vselej jih je rešila cesarska mogočna beseda.

Še le po l. 1800 postavila se je prva ljudska kopelj.

3. Toplice dandanes. — Dandanes je v toplicah lepo, jako lepo. Gospodska kopelj ima 56 kadi za vsakega gosta posebej, 5 kadi z vročim mlajem in več skupnih kopališč. To je oni hram, ki ima napis: „Kupelj cara Konstantina“ v hvaležen spomin na velikega dobrotnika toplic. Za gospode je tudi velika gostilnica št. 1, kavarna, vrt, godba. Daljni sprehodi so do „vile Bauer“ na bregu, kjer se iz Varaždina mimo pelje, do vile Tonimir, Piščanovca itd. Za vse je obilo oskrbljeno in se prilično po ceni dobi. Hiš za stanovanje v zdravilnem hramu (Curhaus) je 147. Kmetom bolj znani sta gostilni št. 2 in 3, poslednja nasproti „vseobči pučki kupelji“. Domačih prebivalcev imajo toplice 1200. (Konec prih.)

O živinski kupčiji.

(Konec.)

Te postave pa obdržé svojo veljavo tudi takrat, kedar je prvi kupec kupljeno živino kakemu drugemu, drugi tretjemu in tako dalje prodal. V taci okoliščinah gre kupčija po vrsti od zadnjega kupca noter do prodajalca nazaj, ako le ni zamujen čas, kateri je po postavi za tisto bolezen odločen. Zadnji, recimo tretji kupec, naj toži drugega, drugi naj toži prvega, prvi pa prodajalca.

Pri konjih je 8 po postavi zavarovanih boleznih ali „patentnih napak“, katere barantijo razderó, troje jih je na 15, petero pa na 30 dni, in sicer so zavarovane na 15 dni: tiščavka (neumni kolar), upornost (štatljivost), mesečna slepota, jasna slepota in pa kožna črvičnost. Pri goveji živini so samo francozi ali pojatnica poglavitna bolezen in sicer zavarovana na 30 dni. Pri prašičih je zavarovana le tudi ena, namreč: ikre, katerim tudi pšeno,

se kane na rano salmijakovca, ki tudi bolečino zmanjša.

Meso v poletji.

Velik križ je z mesom po letu in vendar se izgodi večkrat človeku, da mu je treba ohraniti ga in sicer tako, da ne bo kvara. Na Francoskem se ravna z njim tako-le: Vzame se lončena posoda, napolni se s posnetim mlekom in sicer tacim, ki se že kisa. Sedaj se vzame meso, položi v tako mleko in na vrh se naloži kamenje tako, da je meso čisto v mleku. Tako se drži meso vsaj celih osem dni brez vsake škode.

Kedar hočeš vzeti mesa iz mleka, da se rabi za kuho, ni treba druga, kakor da se opere. V tem ne trpi meso nobene škode, mleko pa rade pijó svinje in počutijo se pri tem prav dobro.

Sejmovi. Dne 26. julija v Framu, pri sv. Križi na Murskem polji in na Teharji. Dne 29. julija v Arveži. Dne 29. julija v Ormoži, v Šmartnu pod Vurb. in v Valci. Dne 30. julija v Kostivnici. Dne 31. julija v Konjicah, v Dolu, v Imenem in v Marenbergu. Dne 1. avgusta v Gomilicah in na Bregu v Ptuji.

Dopisi.

Od sv. Lenarta v slov. gor. (Zlata meša.) Prihodnjo nedeljo, dne 28. bodo naš mnogozasluzeni preč. gospod Juri Tutek obhajali svojo zlato sv. mešo. V lepem gotičnem slogu sezidana dekanjsko-župnijska cerkev se je izmalala za to slovesnost po načinu stolne Mariborske cerkve, ter tako ozaljšana in okinčana čaka, da dostojno, kakor nevesta sprejme svojega izvrstnega, delavnega in vnetega dušnega pastirja. V ta namen bo ob 1/2 10. uri v jutro slovesen vhod v cerkev, zatem slovesna pridiga, katero bodo imeli gospoda kanonika rojak, preč. g. korar dr. Križanič. Potem sledi slovesna sv. meša z zahvalno pesmijo, katero bodo darovali Bogu vsegamogočnemu v zahvalo sam preč. g. zlatomešnik. Kakor se sliši, pripravljajo in giblje se mlado in staro, ne le v domači župniji, ampak tudi v celi dekaniji, da dostojno pozdravi in počasti o tej svečanosti svojega za cerkev in državo mnogozasluznega ljubeznjivega g. dekana, kateri že polnih 32 let slavno vodijo dekanijo!

Iz Vržeja. (Božja pot.) Letos se nameni pri romarski cerkvi sv. Trojice v slovenskih goricah tako zvana rimska procesija z gorečimi svečami napraviti v zadostenje za nečast, ki se dela po svetu Materi Božji. K tej procesiji so povabljeni vsi romarji, posebno še bratje in sestre sv. Frančiška in kateri še ima le količkaj ljubezni do matere Božje v svojem srci, naj se

vdeleži te procesije. Kateri si ne more sveče kupiti, naj si je kosček seboj vzame. Nje začetek bo zvečer prvega avgusta ob deveti uri zunaj cerkve pri podobi žalostne matere Božje.

Iz Šalovec pri Središči. (Popravek.) V št. 26. „Slov. Gosp.“ nekdo v imenu več občanov (?) našega župana zaradi narodnosti in zidanja nove šole čisto po nepotrebnem in po krivici napada. Znano je namreč, da so bili in so še zmiraj Šalovčani skoraj vsi dobri narodnjaki, kar se je pri vseh volitvah pokazalo. Še celo tisti, ki so se v časih dali preslepiti od kakega Ormoškega ali pa še bližjega nemčurja, bi bili žaljeni, ko bi jim rekli, da niso narodnjaki. Šalovčani in ž njimi naš župan, ki smo ga zopet za župana izvolili, ostanemo tudi zanaprej narodnjaki, naj kdo piše, kar hoče. Ta dopisnik „trobi“ okoli in znemirja vso okolico, naj nam ne prisoja neumnosti, ker je to laž, „opomniti“ bi moral dopisnika, naj bi imel možko djanje in ne rabil ženskega jezika. Za slovenske časopise itd. pa vsak po svojem premoženji izda, in da gre na kmetih dandanes trdo za krajcarje, tega ne more nikdo tajiti. Dopisnik pita tudi, čemu so mu kazenski denarji, ki se plačujejo v siromaški zavod. To pitanje sme dopisnik staviti do vsakega odbornika, pa bo resnico izvedel. Dopisnik tudi pita, naj nam pokaže naš župan na ubožca Goršiča. Naš župan je sklical sejo in je odbor sklenil, da ga mora vsaki posestnik 48 ur na stanovanji imeti in potrebno hrano dati. Ali pustimo to. Le še eno besedo o šoli. Kaj misli dopisnik, kje bi bilo bolje postaviti novo šolo, ali blizu cerkve, kakor želimo vsi Šalovčani, Obržani, Grabenčani, Godeninčarji in mnogo Središčanov, ali pa tam daleč na Središkem „pašniku“, kjer se pasejo konji, krave, svinje in goske, kakor želijo nekateri Središčani in pa nekateri drugi brezverni gospodje, ki pravijo, da samo pri cerkvi ne zidati šole? Ko bi naš župan z zadnjimi potegnil, storil bi v nebo kričeči greh in na veke celi občini krivico naredil. Naš župan pa pravi, raji smrt, kakor dovoliti na Središki pašnik novo šolo. Zastonj se toraj v tem slučaju sklicuje dopisnik na Slomška in sv. Ivana Krstnika, ker ta dva in vsak krščanski mož bi, kakor pri nas stvar stoji, se skliceval na besede Izveličarjeve, ki pravi: „Pustite male k meni priti“. Zaradi tega popravka pa se naj ne huduje dopisnik, saj ve, da je še le zdaj prišla resnica na dan. Več odbornikov.

Iz Črešnjevca. (Obsojeni) so bili naši vrli štirje možaki: Franc Škubic, obč. predstojnik, Anton Vizjak, modrinjak Franc Rober, in Peter Drev, vsi trije obč. svetovalci, pri kazenski sodnji v Slov. Bistrici, dne 27. rožnika t. l., vsak na 10 dnevni zapor, oziroma 50 gld. plače. Zakaj? Za to, ker so bili neko